

DOLENJSKE NOVICE

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je s poštnino vred za celo leto naprej 2 K, za pol leta 1 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 2 K 50 h, za Ameriko pa 3 K. — Dopise sprejema urednik, naročnino in oznanila tiskarna J. Krajec nasl. v Novem mestu.

GOSPODARSTVO.

Zakaj bledijo trte na Vinjem vrhu.

Ako pride kdo pogledat lepo vinsko gorico Vinji vrh pri Beli cerkvi, bo z začudenjem opazil, da v nekaterih vinogradih trte močno bledijo. Kaj je trtna bledica sploh, kako nastane in kako se zdravi, opisal sem natančno že v predzadnji številki „Kmetovalca“. Tukaj imam namen, vpoštevati le vzroke bledice na Vinjem vrhu. Brez dvoma je vzrok bledici trt v tem kraju preobila množina apna v tamošnji zemlji. Ker daje apno zemlji belo barvo, vidimo, da ravno v belih, bodisi močno gruščastih, ali pa bolj težkih, ilovnatih zemljah, trte najbolj bledé. Peresa trt, ki so obolela na pravi bledici, so že takoj ko se razvijejo blede in sicer najprvo svetlozelena, pozneje zelenkastorumena, potem rumena in nazadnje že skoraj bela. Le okoli žilic se dobijo včasih še zelenkasta mesta. Pozneje se začnejo peresa ob robih sušiti in zavijati (sfrkovati), trta vedno bolj v rasti zaostaja, ne rodi in konečno, ako se ji v pravem času ne pomore, pogine. Rekel sem, da je vzrok bledici na Vinjem vrhu preobila množina apna v zemlji, kajti znano je, da so posebno ameriške trte glede apna v zemlji zelo občutljive in skoraj najbolj občutljiva je ravno riparija. Ze pred mnogimi leti je podpisani radi tega preiskaval razne vinogradske zemlje glede apna in je ravno v Vinjem vrhu našel zemlje, ki so imele od 40 do 80 odstotkov apna v sebi.

Ker je pa znano, da riparija pod najboljšimi pogoji ne prenese čez 35 odstotkov apna, sem koj takrat svaril vinogradnike, zlasti pri svojih predavanjih, v člankih in pri potovanjih, da naj nikakor ne sade v Vinjem vrhu samo riparijo, ampak, naj vsaj v belih zemljah sadijo kake druge vrste, osobito križanke. Žalibog se gospodarji, kakor navadno pri nas, še zmenili niso za moj poduk in si morajo sedaj sami prištevati sadove svoje brezbriznosti. Edini g. F. Majzelj je na moje svetovanje v najhujšem belem laporju posadil nekaj raznih križank, ki skoraj vse prav dobro uspevajo. Svetujem toraj še enkrat na tem mestu, naj gospodarji vendar-le že enkrat opuste saditi riparijo vsaj že sedaj tam, kjer sami vidijo, da blede in ne uspeva, kakor se n. pr. vidi v novem nasadu pleterskega samostana in drugod. V beli zemlji treba je na vsak način saditi križanke in sicer priporočam za težko apneno zemljo križanke solonis × riparija št. 1616, riparija × rupestris št. 3309 in rupestris × solonis 217¹ in Pečs. V srednje težkih, ampak zelo apnenih zemljah sade naj se razne križanke berlandieri × riparija in

riparija × berlandieri Teleki, le v zelo suhih, gruščastih zemljah bi se znabiti priporočalo saditi berlandieri × rupestris.

Seveda bo treba še te razne križanke v naših goricah temeljito preskusiti, ampak že danes se lahko reče, da bodo v apneni zemlji vse veliko bolj uspevale kakor riparija. Posestniki dobijo za poskušnjo križanke omenjenih vrst v državnih trtnicah tudi brezplačno, treba se je zanje le pravočasno, na vsaki način pa že v jeseni zglasiti. Kdor si sam ne upa voliti potrebne podlage, ta naj se obrne do podpisanega, ki mu rad da potrebne nasvete na podlagi preiskave dotične zemlje. Kar se pa tiče bledičnih trt, pri katerih se je že zgodila napaka, da se ni izbrala prava podlaga, opomnim, da se jih še lahko dolgo ohrani v moči in rodovitnosti, ako se jim le v pravem času pomaga in se jih ne pusti poginiti.

Znano je namreč, da je zelena ali železna galica izvrstno sredstvo proti trtni bledici. Koristi pa le, ako jo trta na kak način vase vsrka. Najboljši način je oni, ki ga priporoča Francoz Rasigijé. Takoj, kakor hitro listje opade, najbolje precej prvi dan, se bolne trte pravilno (toraj že v jeseni) obrežejo in vse rezne plošče se dobro pomočijo z močno raztopino galice (na 100 l vode 20 do 30 kg galice). Gledati je na to, da se vse s škarjami napravljene rane dobro in večkrat s to tekočino napojé. Mažemo lahko s kakim čopičem ali pa s kako okoli palice ovito cunjo. To delo, namreč režnja in koj po njej mazanje, se vrši tudi lahko še-le spomladi, ampak ni tako izdatno kakor v jeseni.

Mazanje, bodisi jesensko ali spomladno, je seveda treba vsako leto ponoviti. Poleg Rasigijévega načina dodamo galico trti lahko tudi v zemljo, ako v jeseni trte nekoliko odkopljemo in nad korenine raztrosimo v jami k vsaki trti $\frac{1}{4}$ do $\frac{1}{2}$ kg železne galice, kar zadostuje za 2 do 3 leta. Navadno se toraj ponavlja ob enem z gnojem. Opomnim, da zelena galica ni tako draga kakor modra, kajti od 50 kg naprej stane v tovarni le kakih 5 do 6 helerjev kilogram. Komur so trte začele še-le v prvič bledeti, toraj sredi poletja, ta jih lahko nekoliko odkoplje in zalije s 3°/_o raztopino galice (na 100 l vode 3 kg galice), ali jih pa lahko škropi z 1—2°/_o raztopino galice v vodi (brez apna). Zelo uspešno je tudi, ako se pri bolnih mladikah vsi zalistniki (zapernice) prerežejo in se rezne plošče namakajo s 3°/_o do 5°/_o raztopino galice, ali pa, da se v eno in dvoletni les naredijo podolgem z nožem zareze (rane), ki se tudi z galico namočijo, da pride na ta način nekaj galice v trtni sok (mezgo).

Ako trta ni preveč bleđa, to je ako je vsaj en del listja (blizo žilic) še zelen, trta v kratkem času ozeleni in ozdravi. Če se pa list že suši, potem namakanje nič več ne pomaga. Toraj na delo in ne pustite bolnih trt poginiti!

Bohuslav Skalicky.

Skrbimo za stanovsko izobrazbo kmetiskih mladeničev.

Kmetijstvo je v teku časa močno napredovalo. Povzdignila se je živinoreja, mlekarstvo, pridelovanje krme, vinogradništvo itd. Povsod se kaže velik napredek. Lep izgled o tem nam dajejo razne napredne dežele, ki stoje s svojim kmetijstvom na visoki stopinji. Pa tudi doma se že kažejo vspehi kmetijskega napredka v enem in drugem oziru. Če se prašamo, kaj vse je pospešilo ta napredek, pridemo tudi do dejstva, da se je mnogo zahvaliti kmetijskemu pouku in kmetijskemu šolstvu. In zares! Če pogledamo v napredne dežele, povsod se lahko prepričamo, da se ondi skrbno goji kmetijsko šolstvo in da je po teh krajih največ izobraženih in za napredek vnetih gospodarjev. Kolikor bolj pa prodira stanovska izobrazba med priprostim ljudstvom, toliko hitreje in vspešneje se širi kmetijski napredek. Posebno lep in zares vspondubuden izgled nam daje Švica. Ta dežela je komaj štirikrat tako velika kakor je naša kranjska dežela, pa ima 22 kmetijskih šol, ki so vse dobro obiskane. Tam je kmet do cela prepričan, da je treba njemu ravno tako šole kakor drugim stanovom in zato pošilja tudi tako rad svoje sinove v kmetijske šole. — In to prepričanje mora tudi pri nas prodreti! Kmetijske razmere so se v teku časa močno izpremenile. Dandanes je treba, da zemljo prisilimo k večji rodovitosti, treba pa tudi, da pridelke lahko in dobro prodajamo. Današnji kmet mora biti dober proizvajalec, ob enem pa tudi dober kupčevalec, da spravi svoje pridelke bolj ko mogoče v denar. Za vse to pa treba dobre podlage, več znanja in več šole kakor v prejšnjih časih.

Vse to nam na misel prihaja sedaj pred pričetkom novega šolskega leta na Grmu, sedaj ko se razpisujejo štipendije in mesta za plačujoče učence. Ta šola bi morala biti spričo njenega namena in njene važnosti močno obiskovana, ako bi se naši gospodarji bolj zavedali dolžnosti, ki jih imajo do svojih ukaželjnih sinov. Saj ni nikjer ugodnejše prilike, da se pripravijo sinovi za svoj bodoči poklic kakor je ravno na Grmu. Tu se učé kmetiski mladeniči vsega, kar potrebujejo za svoje poznejše življenje. Tu se učé o živinoreji, o pridelovanju krme, o mlekarstvu, vinogradništvu, sadjarstvu itd. Pa ne samo v šoli, kjer se jim razlaga in utemeljuje napredek v teh panogah na podlagi novejših izkušenj, ampak tudi zunaj v gospodarstvu, kjer se morajo učenci privaditi vsem potrebnim delom. Šola ima v to svrhu skrbno urejeno kmetijo, ki se peča v prvi vrsti s pridelovanjem krme v zvezi z živinorejo in mlekarstvom, ima pa tudi vzorne vinograde, trtnico, drevesnico in sploh vse potrebne učne pripomočke za praktično šolanje učencev. Učenci se vadijo pa tudi v kmetijskem računanju in sestavljanju kupčijskih pisem in sploh vseh tistih vednostih, ki so potrebne in važne za boljšo izobrazbo. Navajajo se pa tudi ves čas šolanja k red-

nemu življenju, k dobremu obnašanju, k zmernosti, varčnosti in pridnosti. Skrbi se torej na vse strani, da se vzgoje kolikor mogoče dobri gospodarji. Zato pa skrbimo tudi mi, da se zavod dobro obiskuje! Stroški šolanja so primeroma tako nizki kakor na nobenem drugem zavodu. Naša sveta dolžnost je zaraditega, da pošiljamo za pouk pripravne sinove v to šolo in da se oglasimo pravočasno za sprejem oziroma za razpisane štipendije pri vodstvu kmetijske šole na Grmu. —r—

Naše delavske razmere.

Naše delavske razmere po deželi so tako žalostne, da ne morejo biti nič bolj. Vse hiti v večja mesta, v rudokope, najbolj v Ameriko. Velika mesta naraščajo in se polnijo s kmetiskimi posli in delavci, kmetiske vasi pa ostajajo prazne in zapuščene. Najbolj trpé večje kmetije, ki opravljajo potrebna dela z najetimi močmi. Tukaj zastaja vse delo in gospodarstvo in prav nič se ne smemo čuditi, ako te kmetije propadajo. Žalostne so razmere pa tudi na manjših posestvih. Mnogo je vasi, kjer je odišlo vse, kar je količkaj sposobnega za delo. Kako pa naj napredujemo v kmetijstvu, kako naj zboljšujemo naša gospodarstva, če manjka delavnih močij? Kam nas boto dovedlo?

Največ delavnih moči nam požre Amerika. Mnogo se je o tem že govorilo in pisalo, toda vse zaman. Storilo in doseglo se ni od merodajne strani dosedaj prav nič. Mirno se gleda in trpi, kako se ljudstvo izseljuje, kakor da bi ne bilo prav nobene škode in nobene nevarnosti za obstanek naših kmetij. — Svarilen glas o nevarnosti neprestanega izseljevanja se je letos zopet enkrat slišal pri občnem zboru kmetijske družbe v Ljubljani, ali kaj pomaga, ko so vse te tožbe le glas vpijočega v puščavi. Nihče se resno ne zmeni, da bi se kaj ukrenilo proti izseljevanju.

Glavni vzrok naraščajočemu izseljevanju je — boljši zaslužek in boljše izhajanje v tujini. Ljudje se ne bojé prav nobenih nevarnosti, ki jih čakajo po tujih krajih, samo da je več zaslužka. Denar jih vleče in zato odhajajo trumoma po srečo v tuje kraje. Ako bi kmetija več nesla in domačina bolje preživela, potem bi se izseljevanje samo ustavilo. Ali v sedanjih razmerah je to nemogoče. Dohodki iz kmetijstva so veliko prepričali in se ne morejo meriti z dohodki tvorniških velepodjetij. Ker je kmetijsko delo že sedaj jako drago, se smatra za posebno važno, ako bi se kmetijskim delavcem in poslom zagotovil bolj trajen in reden zaslužek. To bi se doseglo na ta način, da bi se vpeljalo za kmetijske delavce zavarovanje za starost in onemoglost, za slučaj bolezni in nesreč. Stroške za to zavarovanje bi morali tudi gospodarji nositi, kar bo pa le potem mogoče, ako bo kmetovanje bolj dobičkonosno kakor je sedaj.

Po našem mnenju bi se moralo kaj izdatnega storiti proti izseljevanju. V državnem zboru je sedaj močna kmetiska stranka, ki bo tudi v tem vprašanju lahko kaj dosegla, ako se bo zavzela za naše kmetijske potrebe. Da bi se saj toliko doseglo, da bi se otežkočilo in omejilo vse izseljevanje. Saj mladeniči, ki niso zado- stili vojaškim dolžnostim, naj bi ostali doma. —r—

Politični pregled.

Nedavno tega se je vlada še hudo protivila temu, da bi se splošna in enaka volivna pravica uvedla tudi za deželne zборе, kakor so zahtevali mnogi poslanci. Sedaj pa pišejo nekateri listi, da je vlada v tem oziru spremenila svoje stališče. Nam bi bilo to všeč, osobito za naš kranjski deželni zbor, da bi nehala tako kri- vično nemško-liberalno gospodarstvo.

Na vrsti so spet obiski vladarjev. Dne 3. t. m. sta se sešla ruski in nemški cesar na morju pri Svi- nemünde. — Dne 15. t. m. se snide angleški kralj z našim cesarjem v Işlu; temu sestanku se pripisuje jako velik pomen. — Pri našem cesarju je bil pred kratkim bolgarski knez Ferdinand. Svoj čas se je bil zelo za- meril cesarskemu dvoru, a danes je stvar poravnana, ker ga je cesar odlikoval s tem, da ga je imenoval imejteljem nekega huzarskega polka. Obisk angleškega kralja in bolgarskega kneza spravljajo v dotiko z ma- kedonskim vprašanjem, katero še vedno čaka rešitve, dočim trpé slovanski narodi pod turškim jarmom. — 13. sept. pa prideta na Dunaj španski kralj in kraljica; ta obisk ne bo političnega pomena.

Nemci še vedno zatirajo Poljake na nečuden, ne- človeški način. Vsak dan si izmislijo kaj novega. Sedaj hočejo napraviti postavo, po kateri bi smela vlada Po- ljakom prodati njih posestva samo za to, ker so Po- ljaki! To, pravijo, da je nemška — kultura!

Na Laškem so bili hudo strastni proti-cerkveni izgredi. Oblasti so prišle na sled velikim zločinstvom po nekaterih ženskih samostanih; a to niso bili samo- stani, marveč ničvredne babnice so proti cerkvenim pre- povedim nosile redovno obleko in živele na videz sa- mostansko življenje, a v resnici so živele kot živé v zloglasnih hišah, k njim pa so zahajali malovredni cveti liberalne inteligence. Cerkvena oblast je te laži- redovnice krepko preganjala, a posvetne oblasti so jih varovale, seveda, ker so zahajali tja premnogi urad- niki. Ko so se teh malopridnic naveličali, so jih pa hoteli razglasiti za redovnice in zagnali so krik: „Glejte jih, kakšni so vsi! Proč ž njimi!“ A vlada v Rimu je strogo nastopila proti razgrajčnem, ki so ropali in skrunili cerkve, in po vestnih preiskavah so doživeli sramoto liberalci, ne pa redovniki in redovnice. Prišla je resnica na dan, liberalcem malo ljuba. — To je resnica o „cerkvenih škandalih“; najbolj zagrizeni nemško-proticerkveni listi so dali resnici čast, mnogi slovensko-napredni listi pa še dalje — lažejo.

V državi Maroko (severna Afrika) so domačini v Kasablanki pomorili mnogo Evropejcev, največ Fran- cozov. Francoske bojne ladije so nato obstreljevale Kasablanko in čete so se tudi na suhem spoprijele z Maročani ter jih zapodile v beg. Ali se bodo dale raz- mere urediti brez nadaljnega prelivanja krvi, ni gotovo, zlasti ker je maroški vladar precej svojeglaven in zvijačen.

LISTEK.

Čez cesto.

(Dalje.)

Kar naenkrat se malemu Vilkotu razjasni obraz; iz- mislil si je gotovo nekaj posebnega.

Vzame izmed knjig s podobami najljubšo — lažnjivega kljukca —, in drži naslovno podobo visoko v roki ter jo pri-

tiska na šipo, izpod knjige pa je čez nekaj časa pokukal, kaj dela stari gospod. Kar Vilko veselo vsklikne:

„Mama, mama, stari gospod je napravil jako zadovoljen obraz, celo malo nasmejal se je.“

Gospa svetnica pa je ravnokar štela vbode pri svojem vezanju, zato nevoljna reče: „Miruj, Vilko, da se ne uštejem.“

A Vilko se ni zmenil za materin opomin. Prinese k oknu pružico, stopi nanjo, ter potem kaže gospodu čez cesto vse podobe po vrsti, od prve do zadnje, ne ene ni izpustil. Bolnik se je smehljaj in ko je Vilko pokazal zadnjo podobo ter knjigo zaprl, nagnil je sivolasi gospod glavo v znamenje, da se mu zahvaljuje. Veselja zažari Vilkotu obraz in se skrjuje v zadregi za zavezo, pa kmalu spet pomoli glavico k oknu ter dobro- dušno-poredno pokima staremu gospodu.

Sedaj pa se je tam čez nekaj zgodilo. K staremu možu pristopi neka žena. Hitro, kakor bi se ji močno mudilo, po- ravna in pogladi starčku lase, ki so se mu bili vsuli na čelo in oči ter mu priveže bel prtček krog vratu. Nato zopet iz- gine, a takoj se vrne s krožnikom juhe v roki. Krožnik postavi na okno ter začne starega moža — pitati; žlico za žlico juhe mu daje v usta, dokler ni krožnik prazen. Vilko pa je pritisnil svoj mali nosek na šipo ter pazno gledal, kaj se godi v hiši tam čez cesto.

„Glej no vendar, mama, glej!“ Starega gospoda neka žena ravno tako pita kakor je včasih mene Mina! Kaj še ne zna sam jesti?“

Gospa Dvornikova sedaj res upre svoj pogled v na- sprotno okno in sedaj prvič začuti nekoliko sočutja v svojem srcu. Hrom na rokah in nogah, si misli.

Potem pa pogleda na uro: „Vilko, spravi svoje stvari skupaj, slišiš? Greva na izprehod in po papa v pisarno.“ —

Prihodnje tedne gospa svetnikova ni imela časa sedeti pri svoji šivalni mizici. Z gospodom soprogom sta delala obi- čajne obiske. Drugi zopet so vračali obiske, in kmalu so ju tudi začeli vabiti semkaj in tjakaj in drugam. Gospa je bila zjutraj vedno močno utrujena in naveličana. V naglici je malo, za silo, pogospodinjala, potem hodila v posete, popoldne pa ubijala glavo, kaj in kako se bo zvečer oblekla. Ni čuda, da ni mislila več na onega nadležnega soseda čez cesto. Le en- krat se ga je spomnila. Šla je kupovat v malo prodajalno, ki je bila v pritličju prav one hiše, in postregla ji je prav tista žena, ki je takrat hranila starega moža. Gospa se je naenkrat pray živo domislila tega obraza in vstala ji je misel: kako živ- ljenje ima pač ta ubogi mož! Hrom na rokah in nogah, pre- sedi pri oknu sam cele ure, dočim je žena v prodajalni od jutra do večera, ter more le včasih za par minut stopiti k njemu, da mu da jesti! Koliko gorja je pač na svetu, si je mislila gospa. In ko se je vračala preko ceste domu, si je še rekla: ubogi, pomilovanja vredni bolnik ne vidi pri oknu sede na ulico prav nič, kakor tudi jaz ne; edina zabava in razvedrilo mu je torej pogled v naše stanovanje. In gospa se je skoraj sramovala, da je imela starčka nadložnega in po- habljenega za „nadležnega“. Kajti gospa Dvornikova je bila pač površna in vsa posvetna, a vendar je imela blago in ču- teče srce.

(Dalje sledi.)

Domače vesti.

(Zlata maša) preč. g. Antona Peterlina, duhovnega svétnika in župnika v Šmihelu, se je vršila dne 4. t. m. nad vse sijajno. Gospod svétnik ima sicer rad, da mu njegovi ča- stilci prizanašajo, a to pot se ni mogel ustavljati, marveč jim dovolil to veselje, da dajo duška svojemu spoštovanju in lju- bezni, ki jo gojé do njega. Dokaj dni prej so pletli vence in pripravljali vse drugo potrebno za ozaljšavo cerkve in pota od župnišča do cerkve. Od župnišča do cerkve so bili postavl- jeni mlaji, pot so obrobjevali venci svežega zelenja, nebroy zastav in zastavic, mnogo jako primernih in pomenljivih na- pisov: vse to je kazalo že v soboto popoldne veselje župlja- nov nad častnim dnevom svojega priljubljenega župnika. Vas Šmihel in Kandija sta si tudi nadeli praznično lice: le na malokateri hiši ni bilo zastave. V soboto popoldne so se po- klonili g. zlatomašniku mil. g. proš. dr. Elbert, ki je zlato- mašnika izzenadil s poročilom, da je po milosti Njih svetosti papeža Pija X. postal tajni komornik. Novi monsignor je bil

res iznenaden te časti. G. prošt je še častital slavljencu v imenu kapiteljske in dekanijske duhovščine. G. kanonik Virant je zlatomašniku poklonil nov, krasno vezan misal kot darilo osmerih še živečih njegovih kaplanov. Zastopstvo občinskega odbora, na čelu mu g. župan Zorc — je izrekel svoje pristržne častitke ter mu poklonil krasen zlat kelih, bel pluvijal in dve beli dalmatiki v znak udane ljubezni in pristržnega spoštovanja. — Mnogo primernih darov (prekrasen svilen, vezen oltarni prt, ravno tako pogrinjalo prižnice in dr.) so tudi poklonile č. šolske sestre, ki ne morejo dovolj prehaliti skrbi in požrtvovalnosti g. zlatomašnika za njih samostan. Dekleta Marijine družbe so podarile jako lep in dragocen mašni plašč; vezle so ga č. sestre kakor tudi svoje lastne darove zares umetniško lepo in jako fino. Zvečer okolu polu 9. ure sta bila Šmihel in Kandija razsvetljena, gorel je na bližnjem griču velik kres, godba in pevci pa so napravili podoknico zlatomašniku. V Šmihelu se je pred župniščem nabralo mnogo radovednega občinstva tudi iz mesta. — Drugo jutro se je podal zlatomašnik ob spremstvu 21 duhovnih tovarišev v slovesnem sprevedu v jako okusno ozaljšano cerkev. Palice s prelepim šopkom ni potreboval, ampak čvrsto korakal: ni se mu videlo, da je zlatomašnik.

V sprevedu so korakali: mladeniška Marijina družba, dekliška Marijina družba (mnoge v stari narodni noši v pečah, nekaj tudi s pasovi in „avbami“), sorodniki, dostojanstveniki in duhovščina z jubilentom. Po odpetem „Veni sancte spiritus“ stopi na prižnico mil. g. prošt. V poljudnem govoru je najprvo podal opis zlatomašnikovega življenja. Rojen je bil v Klečah št. 11 dne 14 januarja 1833, župnija Dol. V mašnika posvečen 30. julija 1857. Služil je kot kaplan: V Starem trgu pri Ložu, v Rovtah nad Logatcem, na Igu, kot župni upravitelj v Želimplah, potem zopet na Igu, zopet v Starem trgu pri Ložu do 16. avgusta 1871, ko je prišel za župnika v Šmihel. Njegovo delovanje sta počastila škof in cesar, sedaj pa še sv. oče. Govornik nato prebere tozadevno pismo prevz. g. knezoškofa, v katerem mu sporočajo o novi časti, pa prav pristržno častitajo k jubileju. V drugem delu je mil. gospod prošt kazal delovanje duhovnika sploh, ter pozivljal k pristržni zahvali g. zlatomašnika za tako polno in plodonosno življenje Bogu, župljane pa za skrb in vodstvo g. zlatomašniku. Po slovesni sv. maši, pri kateri je zbor samostanskih gojenk in učenk prekrasno popeval, je podelil monsignor-zlatomašnik papežev blagoslov, opravil slovesen „Te Deum“ ter imel še zlato poroko dveh parov. — V okusno ter jako ljubko in spretno ozaljšanih šolskih prostorih samostana č. šolskih sester se je nato sešla obilna družba k svatovskemu obedu. Prvo napitnico je prav krepko govoril mil. g. prošt v čast papežu in cesarju, drugo v čast zlatomašniku. Dalje je prav krasno govoril preblag. gospod dr. Pielshofer, c. kr. okrajni komisar, dalje jako pristržno ter pesniško g. župan Zorc, dalje se je g. zlatomašnik spomnil prevz. g. knezoškofa in pozneje svojih kaplanov. Vrstila se je napitnica za napitnico — omeniti je še ono gospoda svetnika Podboja v vezani besedi — do večera. Naj zlatomašnik, monsignor, tudi v naprej tako lahko nosi težo svojih let, da nam bo dana sreča in veselje, prisostvovati tudi njegovi biserni maši. Dal Bog!

(Duhovniške izpremembe v ljubljanski škofiji.) Podeljena je župnija Senožeče č. g. Janezu Možina, župniku v Rovtah. — Premeščeni so g. kaplani: Martin Stular iz Semiča kot prefekt v zavod sv. Stanislava v Št. Vidu; Josip Lavtar iz Št. Petra pri Novem mestu v Črnomelj; Janez Strubelj iz Spodnje Idrije v Črnomelj; Pavel Zajc, katehet iz Škofje Loke v Št. Peter pri Novem mestu; Karol Gross iz Kočevja kot katehet na uršulinsko šolo v Škofjo Loko; Rudolf Cepuder iz Gorij v Tržič; Andrej Magajna iz Sostrega v Borovnico; dr. Al. Merhar iz Doba v Sostro; Leopold Podlogar iz Črnomlja v Dob; Ljudevit Bajc iz Selc kot župni upravitelj k Sv. Trojici nad Cerknico; Josip Hartman iz Moravč kot župni upravitelj na Planino nad Vipavo; Ignacij Žust iz Horjula v Moravče. Na novo nameščeni so g. sem. duhovniki: Alojzij Markež kot prefekt v zavodu sv. Stanislava v Št. Vidu; Janez Lovšin kot kaplan v Gorjah; Janez Rihar v Št. Vidu pri Vipavi; Ivan Opeka v Leskovcu pri Krškem; gg. novomašniki: Alojzij Bre-

celjnik kot kaplan v Semiču; Janez Mrak v Spodnji Idriji; Francišek Kogej v Kočevju; Janez Kepec v Selcih; Albert Pravst v Vremah; Francišek Novak v Stopičah; Matej Dagarin v Škocijanu pri Dobravi; Friderik Rodič v Horjulu.

(Šolske vesti.) V VIII. činovni razred so pomaknjeni profesorji: dr. Fran Kropivnik; Mihael Markič, dr. Franc Perne, dr. Gregor Pečjak, Anton Peterlin, dr. Jožef Pipenbacher, dr. Jožef Tominšek, dr. Jakob Žmave, Jakob Zupančič. — V IX. činovni razred so pomaknjeni učitelji oziroma učiteljice na učiteljskih pripravnicah: Gabrijel Majcen, Jakob Marin, Ivan Janežič, Jožef Kostanjevec, Ivan Krulec, Anton Maier, Paula pl. Renzenberg, Marija Schulz, Julija Suppantšitsch, Viljemina Josin.

(Novi grobovi.) Dne 7. avg. je umrl g. Alojzij Koracin, rodom Novomešan, bukvozev v Mariboru; prišel je na počitnice k svoji sestri, gospe Tučkovi, se veselil mnogoštevilno zbranega sorodstva, pa mu je nakrat smrt pretrgala nit življenja. — Splošno sočutje je vzbudila smrt 10 letnega Alojzija Agnitscha, učenca III. šolskega razreda, ki je utonil 8. t. m. pop. v Krki, prav na tistem mestu, koder je voda zahtevala že tako marsikako žrtev. Sočutje hudo obiskani rodbini g. Agnitscha so izkazali naši meščani s prav številno udeležbo pri pogrebu. — V Postojni je umrl za tam zelo razsajajočim legarjem dne 3. t. m. g. Rudolf Lampe, c. kr. gozdni komisar, ki je svoj čas služboval tudi v Novem mestu. — N. v m. p.!

(Mestna hranilnica v Novem mestu.) V mesecu juliju 1907 je 257 strank vložilo 86616 K 60 h. 267 strank vzdignilo 96972 K 82 h. 12 strankam se je izplačalo hipotečnih posojil 24400 K. 272 menic se je eskomptovalo za 87165 K. Stanje vlog 3,006380 K 27. Denarni promet 467856 K 59 h. Vseh strank bilo je 1145.

(Hranilnica in posojilnica) za Kandijo in okolico (reg. zadruga z neomejeno zavezo) imela je meseca julija 1907 prometa K 197674.48. Vložilo je 142 strank K 63058.62, dvignilo 151 strank K 46880 01. Posojil je bilo danih 47 strankam K 19830.—, a vrnilo je 118 strank K 18626.72. Zadrugnikov je bilo koncem meseca 1688.

(Zdraviška komisija) priredi v proslavo cesarjevega rojstnega dne v nedeljo popoldne 18. t. m. na trgu pred kopališčem v Toplicah veliko ljudsko veselico z raznovrstnimi zabavami. Pri veselici sodeluje novomeška godba in domače gasilno društvo. Zvečer bo razsvetljaja in koncert v zdraviški dvorani.

(Novomeški vodovod.) Mestno županstvo je dalo zapreti vodnjak pri Recelju v Kandiji. Vzrok temu je, ker se je voda v veliki množini po nepotrebnem tratila in ker je vsak večer kar cela procesija iz sosednje Žabjevsi hodila po vodo tjakaj. Iz vasi torej, katere zastopniki so svoječasno izjavili, da se jim naj voda zapre, da je ne potrebujejo. Nekateri iz Žabjevsi pa so si in si še v tej vročini žejo gasijo z vodo, ki jo zajemajo iz vodnjaka, v katerem so črvi in vsakovrstna druga golazen. Nevarnost je, da prebivalstvo zbolijo na legarju (tifusu). Za Postojno pride lahko Žabjavas. Mestno županstvo bo isto moralo ukreniti z vodnjakom pri bolnici v Kandiji. Sem pa hodijo kar z vozmi po vodo iz Šmihela in Drške. Zaprl se bo i ta vodnjak iz istega vzroka kot oni pri Recelju, in pa, ker vse vasi, razven Kandije, nič ne prispevajo k vzdrževanju novomeškega vodovoda. Vsi posestniki pa, ki imajo v svoje hiše napeljene iztoke, se odločno opozarjajo, da naj ne tratijo vode s tem, da puščajo po noči in po dnevu pipe odprte, da vode ne oddajajo iz hiše, ker se bo moralo v nasprotnem slučaju napraviti v tem oziru energične korake. — Stroji v Stopičah namreč ne proizvajajo v toliki množini porabljene vode.

(Sprejem učencev v kmetijsko šolo na Grmu.) Novo šolsko leto se prične z mescem novembrom. Pouk traja dve leti. Šola na Grmu ima namen popolnjevati in razširjevati pouk ljudske šole in izobraziti učence v vsih tistih pomožnih in strokovnih vednostih, ki so dandanes neobhodno potrebne za uspešno kmetovanje. Praktični pouk se vrši na šolskem gospodarstvu pod navodom učiteljev in preddelavcev. Vsa uredba zavoda, skupno stanovanje, skupna hrana, vsa razdelitev dela in časa, učni, hišni in poslovni red, vse navaja učence na to, da se jim vcepi ljubezen do kmetijstva in da

se izgoje za praktično kmetijsko življenje. Vrh tega se navajajo učenci tudi na pravno redno in priprosto življenje, na varčnost, zmernost, delavnost in sploh na težave kmetijskega stanu. V šolo se sprejemajo študenti in plačujoči učenci. Študenti imajo hrano, stanovanje in pouk brezplačno, za obleko, živотно perilo, obuvalo in šolske potrebščine pa morajo sami skrbeti. Pravico do študentskih imajo le sinovi kranjskih kmetovalcev. Za novo šolsko leto je razpisanih 5 študentskih, za katere je prositi pri vodstvu šole do 5. septembra t. l. Plačujoči učenci plačujejo za hrano 80 h na dan in za pouk po 40 K na leto ter stanujejo brezplačno v zavodu. Potrebna pojasnila daje vodstvo kmetijske šole na Grmu p. Novo mesto.

(Porotno zasedanje v Novem mestu.) Razprave se bodo vršile 26., 27. in 28. t. m.

(Ugodna prilika.) Neki Dunajčan ponuja za en mernik češpelj K 260. Natančnejih podatkov daje g. župnik v Št. Jerneju.

(Dečki iz vasi Kandije in Žabje vasi) se v prihodnjem šolskem letu 1907/8 ne bodo sprejemali v tukajšnje deško šolo. To pa radi tega ne, ker je županstvo občine Smihel-Stopiče vložilo ugovor proti vsolanju. C. kr. deželni šolski svet pa dosedaj še ni rešil dotične razsodbe tukajšnega c. kr. okrajnega šolskega sveta z dne 22. junija 1907 št. 1329, torej tudi še ni pravomočna.

(Utesnitev prometa civilnega blaga vsled letošnjih vojaških manevrov na Koroškem.) Ravnateljstvo državne železnice v Beljaku naznanja trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani, da obsežni transporti vojaštva ob vojaških manevrih, ki se bodo meseca septembra 1907 vršili na Koroškem, zahtevajo, da se na progah c. kr. državnih železniških ravnateljstev Beljak in Trst ter c. kr. priv. južne železnice za kratek čas utesni blagovni promet in določi časovni pribitek k rednim dobavnim rokom. Tozadevni razglas, obsegajoč vse podrobnosti, je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani na vpogled. Na željo pošlje trgovska in obrtniška zbornica interesentom prepis razglaš.

(Lanski izvanredni občni zbor) gostilničarske zadruge v Ljubljani je sklenil, da se ima vršiti v doglednem času gostilničarski kongres cele Kranjske dežele v Ljubljani, h kateremu je povabiti zadruge in stanovske kolege tudi iz sosednih dežel. Vsled tega sklepa se je začel odbor sedaj pečati s to zadevo in se je te dni že izvolil dotični pomnoževalni odbor in razni odseki za pripravo tega kongresa, kateri naj bi se vršil sredi meseca septembra in sicer 16. in 17. Izdale se bodo najprvo okrožnice vsem gostilničarskim zadrugam po deželi, kakor tudi posameznim stanovskim tovarišem, da podajo njih želje, pritožbe in nasvete stanovskih članov njihovega okolišča, kar žele, da se na kongresu razmotri, in ali postavijo svojega govornika ali pa podajo samo pismeno svoje želje in težnje. To se stori zato, da zamore pripravljalni odbor razvrstiti in razdeliti na razpravo prišedši materijal.

(Glede ponarejenih denarjev se priobčuje:) Dne 2. junija 1897 je oddala c. kr. finančna in depozitna blagajna v Rudolfsheimu c. kr. glavnemu uradu za kovanje denarja na Dunaju goldinar v preiskanje, kateri je bil tam spoznan kot falzifikat. Od tega časa krožijo v prometu skoraj v vseh deželah Avstrije taki falzifikati v vedno večjem številu. Do zdaj jih je čez 16.000 v prometu. Leta 1903 so se pojavili v prometu tudi en in petkronski falzifikati iz tega ponarejalnega izvirka in je bilo takih vže več sto kosov zaplenjenih. Ti falzifikati so zelo dobro ponarejeni, so izbornega cvenka in so dobro kovani. Goldinarji nosijo po večem letno št. 1879 in 1888, enkronski in petkronski falzifikati letno št. 1900. Od veljavnega kovanega denarja se razločujejo ti falzifikati po obojestranskem mastnem tipu, sivi kovinski barvi, topem obrisu, manjši teži in plitvi pisavi na robu. Ti falzifikati krožijo večinoma na Dunaju in D. Avstrijskem, in tudi pogostoma se prijavijo v drugih kronovinah Avstrije. Izdelovalce in razpečevalce teh falzifikatov ni bilo možno do zdaj prijeti. C. kr. finančno ministerstvo je z odlokom z dne 19. maja 1905, št. 11061 obljubilo 1000 K nagrade za prijetje ponarejalcev tega denarja.

(Pozor pred trgovskimi potniki.) Vsled vednih pritožb opozarja c. kr. trgovsko ministerstvo občinstvo na

nereelno postopanje zlasti inozemskih trgovskih potnikov. Večkrat se namreč dogaja, da nevedni kupec podpiše trgovskemu potniku naročilni list, ki se glasi na dosti več blaga pod drugimi pogoji, kakor bi jih hotel imeti kupec. Pa tudi v slučaju, da je naročilni list pravilno izpolnjen, se dogodi, da dobi naročevalec več blaga ali po višjih cenah, kakor je bilo domenjeno. To se zgodi le radi tega, da dobi dotični potnik višjo provizijo, ker računa s tem, da obdrži naročevalec blago, hoteč se izogniti raznim neprilikom. Poleg tega v mnogih slučajih tudi poslano blago ni za rabo in ne odgovarja vzorcem potnikov. Največkrat se zgodi to pri manj izurjenih trgovcih in ljudstvu na deželi. Da se v prihodnje take slučaje kolikor mogoče omeji, naj se dotičniki takoj obrnejo do pristojnega c. kr. okrajnega glavarstva.

(Današnji list) obsega deset strani.

Gospodarske stvari.

— (Poročilo o čebelorejskem shodu dne 28. julija t. l. v Bršljinu pri Novem mestu.) Že pri obnem zboru novomeške kmetijske podružnice dne 28. feb. t. l. je član A. Globelnik sprožil važno misel, da naj bi se kmetijska podružnica poleg drugih kmetijskih panog zavzela tudi za zelo zaostalo čebelorejo in sicer na ta način, da bi se izvolil iz podružničnega odbora posebej čebelorejski odsek, kateri naj bi imel namen z raznimi sredstvi čebelorejo povzdigovati ali pa, da bi podružnica skrbela, da se za novomeški okoliš osnuje čebelorejska podružnica. Akopraj je gori imenovani član prišel s predlogom z nekim članom oz. odbornikom kmet. podružnice v neljubo nespোরazumljenje, je istega z vso odločnostjo podpiral mil. g. proš. dr. Elbert, za kar mu gre vsa čast, da je predlog dospel do zaželenega cilja; kajti po gori imenovanem se je šele kmet. podružnica po svojem načelniku velezasluženemu g. V. Rohrmanu odločila posredovati, da se ustanovi čebelorejska podružnica za novomeški okraj. Navedeno je toraj zgodovina o postanku čebelorejske podružnice za novomeški okraj. — Dne 28. julija t. l. se je zbralo precejšno število čebelarjev na vrtu g. Drenika v Bršljinu. Shodu je načeljeval zaradi odsotnosti g. V. Rohrmana g. vodja R. Dolenc. Po otvoritvi je predaval g. nadučitelj Likozar o čebeloreji in o pomenu čebelorejskega društva oz. čebelorejske podružnice. Razlagal je, kako nam je čebelariti v namen pridobitve medu in kako v namen pridobitve čebel oz. rojev za trgovino. Razlagal je dalje o različnih načinih panjev ter o napravi satovja z naravnim in umetnim potom. Slednjič je opisal še dve najhujši bolezni t. j. gnjilobo zalege in pa grižo čebel in kako se je istih bolezni izogibati, oz. zatreti. G. Likozarja so želeli čebelarji še kedaj kje v naši občini poslušati; kajti njegovo predavanje je zelo umljivo ter kaže vso odkritosrčno ljubezen do napredka v čebeloreji. G. R. Dolenc je zelo priporočal, naj bi se naši kmetovalci poprijeli sejati zopet našo črno ajdo, katera da bogatejši pridelek in daje veliko boljše pašo čebelam nego pa siva. Gospod govornik je omenil, da so prišli na kmet. šoli na Grmu do zaključka, da se je siva ajda vsled degeneracije toliko poslabšala, da se ne da primerjati več pridelku naši stari črni ajdi in da je iz tega vzroka kmetijska šola letos sejala izključno le črno domačo ajdo. Anton Globelnik je priporočal, naj bi gospodarji osobito vinogradniki v kolosekih sadili akacijo deloma zato, da bi od nje dobili v kratkem času dragoceno kolje in obenem daje akacija izborna pašo ob času njenega cvetja. Po končanem predavanju je sledilo takoj upisavanje članov, katerih je pri ustanovitvi pristopilo 33 gg. čebelarjev. Člani so nato izvolili načelnikom velezasluženega g. vodja R. Dolenca, podnačelnika g. V. Rohrman, blagajnik in obenem tajnik g. A. Lapajnet; odbornikom gg. Rud. Tonejeca, Al. Brodarja in Ant. Globelnik. Iz navedenega je razvidno, da je bila ideja za povzdigo čebeloreje posebno v novomeškem okraju, ker je bila ista pretečene čase na visoki stopnji ne le važna, ampak neobhodno potrebna.

— (Razglas) o sprejemu gojenk v gospodinjsko šolo c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani. Meseca oktobra se otvori deseti tečaj gospodinjske šole, ki bo trajal 12 mesecev. Gojenke morajo stanovati v zavodu, ki je pod vodstvom čč. gg. sester iz reda sv. Frančiška. Zavod je v posebnem

poslojju poleg Marijanišča na Spodnjih Poljanah v Ljubljani. Pouk, ki je slovenski in brezplačen, zavzema poleg verouka, vzgojeslovja, zdravoslovja, ravnanja z bolniki, spisja in računstva vse one predmete, ki jih mora umeti vsaka dobra gospodinja, zlasti se pa poučuje teoretično in praktično o kuhanju, šivanju (ročnem in strojnem), pranju, likanju, živinoreji, mlekarstvu, vrtnarstvu itd. Gojenke se istotako vežbajo v gospodinjstvem knjigovodstvu ter v ravnanju z bolniki in z bolno živino. Gojenke, ki se želé učiti nemškega jezika, dobé v tem predmetu brezplačen pouk in priliko, da se v enem letu zadosti privadijo nemškemu jeziku. Gojenka, ki bo sprejeta v zavod, plača na mesec za hrano, stanovanje, kurjavo, razsvetljavo, perilo, t. j. sploh za vse, 30 K, ali za ves tečaj 360 K. Vsaka gojenka mora prinesiti po možnosti naslednjo obleko s seboj: Dve nedeljski obleki, tri obleke za delo, dva para čevljev, nekaj belih in barvanih jopic za ponoči, štiri barvana spodnja krila, dve beli spodnji krili, šest srajc, šest parov nogavic, 10 do 12 žepnih robcev, šest kuhinjskih predpasnikov in tri navadne predpasnike. (Predpasniki za delo se tudi prikrte v zavodu proti plačilu) Če ima ktera več obleke, jo sme prinesiti s seboj. Deklice, ki hočejo vstopiti v gospodinjstvo šolo, morajo: 1. dovršiti že 16. leto; le izjemoma, v posebnega ozira vrednih slučajih, se more dovoliti sprejem mlajših učenk; 2. znati čitati, pisati in računati; 3. predložiti zdravniško spričevalo, da so zdrave; 4. predložiti obvezno pismo staršev ali varuha, da plačajo vse stroške; 5. zavezati se, da bodo natančno in vestno izvrševale vsa dela, ki se jim naložé, ter da se bodo strogo ravnale po hišnem redu. Prošnje za sprejem, ki jim je priložiti šolsko in zdravniško spričevalo ter obvezno pismo staršev, ozir. varuha, naj se pošljejo do 15. septembra t. l. glavnemu odboru c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani. V prvi vrsti se v gospodinjstvo šolo sprejemajo deklice, ki imajo domovinsko pravico na Kranjskem; če bo pa v šoli prostora, se bodo sprejemale tudi prosilke iz drugih dežel. Glavni odbor c. kr. kmet. družbe kranjske. V Ljubljani, 31. jul. 1907.

— (Strigalica) ali uholáz je žuželka, od katere imajo ljudje razne, čeprav neopravičene predsodke, in jo na vse načine preganjajo. In vendarle je ta živalica bolj koristna kakor škodljiva, najmanj pa še nevarna. Strigalica je ponočnjak, ki vedno stika, zlasti po ličinkah, bubah, raznih škodljivih mrčesih in je posebno v vinogradih radi tega zelo koristna. Zlasti v bližini kislega črvička, katerega zasleduje, se jo pogostoma najde. Ona uniči njegove bube tudi na nedostopnih krajih, kakor v razpoklinah kolov itd., kamor druge koristne živali, n. pr. tiči, ne morejo. Priporočalo bi se torej, zlasti na vrtilih, kjer znajo strigalice véasih malo škoditi, te živalice v podstavljene kepiče lesene volne loviti in jih v vinogradih izpustiti. S.

— (Svinja, ki se loti svojih praseta.) Časih je svinja po porodu tako hudobna nasproti svojim mladičem, da jih popada, ykolje in požre. Če je svinja nevarna mladičem, kakor poznamo na tem, da jim je sovražna in da se zaganja proti njim, potem je treba vse pazljivosti. Tako svinjo je treba s palico v roki nadziravati, da ne pokonča mladičev v svoji divji požrešnosti. Najboljše sredstvo za vkrotenje tako divje svinje je to, da poštropimo novorojena praseta z žganjem in da tudi svinji namažemo rivec z žganjem. S takim škropljenjem vzamemo svinji slast do mladičev. Seveda se mora to škropljenje ponoviti, na dan po parkrat, dokler se svinja ne vmiri in ne sprijazni s praseta. V takem slučaju je seve tudi paziti, da se vsi ostanki trebila skrbno odstranijo in da se svinjak čisto izkida in dobro očedi. Tudi po nesnažnih kotih, koder svinja rada stika, naj se polije z žganjem. Namesto žganja se vzame tudi lahko kako drugo močno dišečo tvarino, n. pr. kreolin ali lizol.

— O času misanja) ko izpada kokošim perje, kar se godi ravno v tem mesecu in pozneje, naj se kokoši posebno skrbno redijo in dobro krmijo, če hočemo, da bodo začele prej nesti. Misanje močno izdela kokoši, zato jim je treba v tem času posebno tečne piče in dosti zobanja na večer.

— (Protí ušem in pršicam pri kokoših) pomaga največ snaga po kurnicah. Skrbni perutnarji pusté svoje kurnice saj enkrat na leto dobro očistiti in pobeliti. Če se je po kurnicah vgnezdilo dosti mrčesa, je potrebno, da vse stene in sploh kar je lesa, z lugom dobro osnažimo in odrgnemo, potem pa vse dobro pobelimo. Da se kokoši znebijo nadležnih

uši, naj se jim da prilika, da se lahko valjajo in kopljejo v pesku, prahu ali pepelu. Posebno pepel, kateremu se primeša nekoliko apnenega prahu, je dober za kopanje kokoši. Za pepel se lahko izkoplje v tem slučaju primerno velika in plitva jama, nad katero se lahko postavi strešca, da je pepel vedno suha in zavarovan pred dežjem.

— (Sadna letina) je letos v obče slaba, tudi po Nemškem in po drugih deželah. Sadje bo zato drago. Kdor ga ima, kaj, naj ga dobro spravi in proda. Kupci iz Štajarskega so se že začeli oglašati.

— (Letošnja suša) dela veliko škodo na vsih sadežih. Posebno trpe travniki. Otave bo vsled tega prav malo. V suhib legah, na plitvih tleh in kjer so seno puzno kosili, ne bo kaj kositi. Suša se pozna pa tudi na letošnji detelji. Domača detelja je prav slaba in redka, tako da so jo tu in tam preorali. Nič boljši ni z lucerno, ki je bila pozno sejana. Škoda se kaže pa tudi pri krompirju, pesi in sploh korenstvu. Krompirjevica se je začela sušiti. Slaba bo letos pa tudi strniščina setev.

— (Pomanjkanje krme.) Vsled suhega vremena bo letos v obče manj krme, v raznih krajih pa pravo pomanjkanje. Živina bo padla v ceni, krma se bo pa silno podražila, zlasti proti spomladi. Že sedaj jo plačujejo star cent po 4 K. Spričo tega je že sedaj skrbeti, da ne pridemo v prehudostisko. Mnogi gospodarji pokladajo že sedaj suhe krme, ker manjka zelene: Varčujmo v tem slučaju s krmo, kolikor se da. Letošnje jesen bo pač gledati, da se paša kolikor mogoče razteza in izkoristi in da se sejejo jeseni hitro rastuče krmske rastline za zgodnjo spomlad. Posebno se priporoča v tem slučaju zelena rž in razun rudeče detelje tudi zimska grašica. Sploh je pa gledati, da smo s krmo varčni in da porabimo za zimsko krmo vse, kar se da, ker ni nič slabšega, kakor če moramo živino v zadnji sili prodajati.

— (Sežigajte osat!) Osat spada med najbolj nadležni plevel, ker se širi in pomnožuje po koreninah in po semenu. Dolžnost vsakega gospodarja je, da ga zatira na svojih zemljiščih. Ko bi se vsi tega poprijeli, bi se ga kmalo znebili. Osat, ki ostaja po žetvi na njivah, naj se zaraditega sežge. Če ga pustimo ležati po potih, po jarkih in mejah, smo sami krivi, če se naprej seje. Pokončujmo ga torej, da veter ne raznese lahkokrilega semena. Vsako leto bi lahko županstva opozarjala kmeta na to in ravno tako na zatiranje predenice, ki dela letos veliko škodo na detelji. Saj imamo deželne postave za to!

Umrli so:

7. avg.: Alojzij Koračin, bukvovez, 66 let, rak v želodcu, št. 24.

8. avg.: Alojzij Agnitsch, kleparskega mojstra sin, 10 let, je utonil, h. št. 221.

Loterijske številke.

TRST,	3. avgusta	1	29	48	25	13
GRADEC,	10. avgusta	44	89	8	34	84

Tržne cene dne 12. avgusta 1907 v Rudolfovem.

Imenovanje	Hektl. po		Imenovanje	Hektl. po	
	K	h		K	h
Šenica	14	31	Leča	12	36
Rž	13	—	Bob	10	40
Koruza	11	71	Ajda	10	40
Oves	8	45	Proso	11	71
Ječmen	10	40	Soršca	13	66
Krompir	5	20	Lan	—	—
Fižol	11	71	Jajca po 9 za 40 vinarjev.		
Grah	11	71			

Sprejem v svojo trgovino

(202)

dečka iz poštene hiše.

: : Vstop ta mesec ali začetkom prihodnjega mesca : :
: : : : K. H. MAURER, Raka pri Krškem. : : : :

ZAHVALA.

Za izkazano sočutje povodom prerane smrti našega iskreno ljubljene sina, oziroma brata in vnuka

Alojzija Agnitsch,

učenca tretjega razreda,

kakor tudi za mnogobrojno spremstvo pri pogrebu dragega nam rajnega, izrekamo tem potom najiskrenejšo zahvalo. Zlasti se zahvaljujemo prečastiti duhovščini in prečastitim gg. oo. frančiškanom za njih trud, kakor njegovim součencem za izkazano ljubezen in krasni venec. Srčna hvala vsem, ki so v obilnem številu spremili prezgodaj umrlega k zadnjemu počitku.

Rudolfovo, 13. avgusta 1907.

(206)

Žalujoči ostali.

ZAHVALA.

Vsem p. n. prijateljem in znacem, ki so ob smrti našega brata in strica

Alojzija Koračina

knjigoveza iz Maribora

pokazali svoje blago sočutje, darovali venec in spremili pokojnika na zadnji poti, izrekam v imenu vseh sodnikov svojo najtoplejšo zahvalo.

Novomesto, dne 9. avgusta 1907.

(207)

Antonija Tuček.

posestvo Marija Sekula, Verdun št. 15., fara Stopiče proda z lepim vrtom, izvrstnim sadjem in lepim vinogradom, ki meri čez 400 metrov in je polovica čisto izdelana in zidanič. Posestvo je cenjeno na šest tisoč kron. Kupci naj se zglasijo pri posestnici, stanujoči pri Franc Štanfeljnu v Češči vasi, fara Prečina. (198)

Ugodna prilika.

Proda se radi družinskih razmer

●● prostorna hiša, ●●

v kateri se je nahajala že več let gostilna, prodajalna, tobakarna in poštna nabiralnica, z več sobami, kleti, gospodarsko poslopje, vrt s sadjem, njive, gozdi in vinograda. Proda se vse vkup ali tudi posamezno, cena in plačilo prav ugodno. Nahaja se na glavni cesti, 3 minute od farne cerkve. Vsa pojasnila daje Matija Bizjak v Zavratah pošta Radna pri Sevnici. (194-3-2)

Šolske knjige
in vse druge šolske potrebščine
pri J. Krajec nasl. v Rudolfovem.

NAZNANILO.

(189-2-2)

Hranilnica in posojilnica za Kandijo in okolico ne bode zaradi selitve in blagoslovljenja novega posojilničnega doma

uradovala dne 21. in 22. avgusta t. l.

Od 23. avgusta t. l. naprej pa bode uradovala v svojem domu v Kandiji blizu mosta.

V KANDIJI, dne 22. julija 1907.

Načelstvo.

Janez Žmajdek iz Sotle pri Radečah št. 35. proda iz proste roke

m lin na tri kamne

== v dobrem stanu za jako primerno ceno. Vode je sploh zmira dovolj.
== Natančneje podatke daje imenovani posestnik sam. (204-2-1)

Mirna stranka išče v Novem mestu

malo stanovanje

obstoječe iz 1—2 sob, kubinje in drvarnice. Ponudbe naj se blagovolijo vpslati upravništvu „Dol. Novic“.

Lepo, prostorno in solnčno stanovanje

z vsemi pritiklinami in z vrtom je pod ugodnimi pogoji oddati s septembrom v najem. Kje pove upravništvu „Dol. Novic“. (203-3-1)

Milostiva gospa,

ali veste, zakaj morate pri nakupovanju sladne kave izrečno poudarjati ime »Kathreiner?«

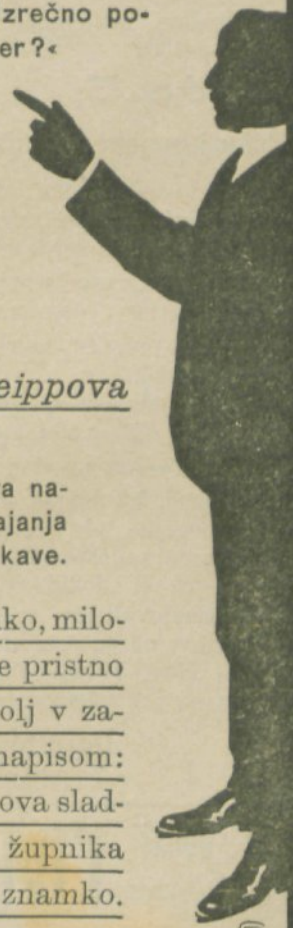
Ker se Vam sicer utegne primeriti, da dobite manj vreden posnemek brez vseh vrlin, s katerimi se odlikuje Kathreinerjeva kava.

Zakaj le

Kathreinerjeva Kneippova
sladna kava

ima spričo posebnega načina svojega proizvodjanja vonj in okus zrnate kave.

Zapomnite si torej natanko, milostiva gospa, da dobivate pristno Kathreinerjevo kavo zgolj v zaprtih izvirnih zavojih z napisom: »Kathreinerjeva Kneippova sladna kava« in s sliko župnika Kneippa kot varstveno znamko.

Ljudska knjižnica

se dobiva v knjigarni
J. Krajec nasl. v Rudolfovem
po 20 vinarjev. = Sedaj je izšlo 14 sešitkov.

Razpis.

Na kranjski kmetijski šoli na Grmu pri Novem mestu z dveletnim slovenskim poukom je oddati

pet deželnih ustanov

za prihodnje šolsko l. 1907/1908 (ozir. tudi za l. 1908/1909), ki se začne dne 3. novembra t. l.

Pravico do teh ustanov imajo sinovi kranjskih kmetovalcev in vinogradnikov, ki so vsaj 16 let stari, čvrstega zdravja ter so z dobrim uspehom dovršili ljudsko šolo. Prednost gre tistim mladeničem, ki ostanejo, dovršivši šolo na Grmu, gotovo na svojem domu in se bodo pečali s kmetijstvom, vinarstvom in sadjarstvom.

Učenci z ustanovami imajo hrano, stanovanje in pouk v šolskem zavodu brezplačno, obleko, živотно perilo, obuvajo in šolske potrebščine pa si morajo sami priskrbovati.

V šolo se sprejmejo tudi plačujoči in zunanji učenci.

Plačujoči učenci plačujejo za hrano po 80 h na dan in po 40 K šolnine na leto ter stanujejo brezplačno v zavodu. Vse druge potrebščine si morajo sami priskrbovati.

Zunanji učenci (eksternisti) stanujejo zunaj zavoda in plačujejo 40 K šolnine na leto.

Vsi učenci imajo uniformo, ki si jo morajo sami plačati.

Hrano je plačevati naprej v mesečnih obrokih, šolnino pa tudi naprej v dveh letnih obrokih.

Prošnje, svojeručno pisane in kolekovane s kolkom za 1 K, je poslati

do 5. septembra t. l.
vodstvu kranjske kmetijske šole na Grmu pri Novem mestu.

Vsaki prošnji je priložiti rojstni list, spričevalo o dovršeni ljudski ali kakšni višji šoli, zdravniško potrdilo o trdnem zdravju in spričevalo županstva in župnega urada o lepem vedenju prosilčevem.

Prošnji za vsprejem proti plačilu je pridejati obvezno pismo (reverz) starišev, oziroma varuha zaradi vzdrževanja učenca.

Vsak prosilec mora delati sprejemno izkušnjo iz slovenskega jezika in iz priprostega računstva. Od uspeha te izkušnje je odvisen sprejem v šolo.

Kedaj bo delati sprejemno izkušnjo, naznani vodstvo vsakemu prosilcu posebej.

Učenci, ki dovrše šolo z dobrim uspehom, imajo pri vojaščini pogojno pravico do samo dveletne prezentne službe. Ako namreč zadoste svojim vojaškim dolžnostim prvi dve leti brez graje ter dokažejo, da bodo po izstopu iz prezentne službe kmetovali na svojem ali svojih staršev domu, smejo na podstavi odredbe c. kr. vojnega ministerstva z dne 22. julija l. 1895, šte. 4643, prositi proti koncu družega vojaškega leta, da se jim odpusti tretje službeno leto.

Deželni odbor kranjski,

v Ljubljani, dne 18. julija 1907.

(188-2-2)

Dr. E. Volčič

Civilnopravdni red

in sodni pravilnik dobi se še le v nekoliko izvodih v knjigarni J. Krajec nasl. v Rudolfovem.

Občinskega redarja,

ki bi bil zmožen zajedno opraviti službo tajnika, sprejme občina trg Št. Jurij ob južni železnici, Štajersko.

Zahteva se, da je prosilec neoženjen ter treznega življenja. Kateri so zmožni nemški, imajo prednost. Poleg plače je še prosto stanovanje. Ponudbe na občinski urad trg Št. Jurij ob južni železnici, Štajersko. (197-3-2)

Lekarna

Jos. Bergmann
v Rudolfovem

kupuje po najvišji ceni

štupo (seme)

lisičjega répa

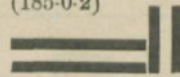
(glej podobo)

gorčično seme

(ženof), kamilice

in druga zdravilna zelišča in cvetje.

(185-0-2)

Dva dijaka se sprejmeta na stanovanje
in hrano

Kje pove upravništvo „Dol. Novic“.

(199-2-1)

Vsi tisti, kateri pridete iz Amerike in ne veste, kje bi si posestvo z vašim denarjem nakupili, obrnite se na Spodni Štajer. Tam je

lepo prijazno posestvo na prodaj.

Na malem griču zdrav in prijeten kraj je zavoljo starosti posestnika na prodaj.

Obstoji iz hiše s 4 sobami, kuhinje, kleti ter hleva za 4 goved in približno 5 1/2 oralov zemljišča, namreč: 2 1/4 vinograda iz dobrih požlahtnenih ameriških vinskih trt v lepem stanu, 3 1/4 oralov njiv in travnikov, 190 komadov sadnega drevja in 65 breskovich drevčev. Kdor ima veselje, še več njiv, travnikov in hoste imeti, se mu tudi vstreže. (205-3-1)

Kupci naj se blagovolijo obrniti na posestnika Franc Kartin v Šent Juriju ob južni železnici, Spodni Štajer.

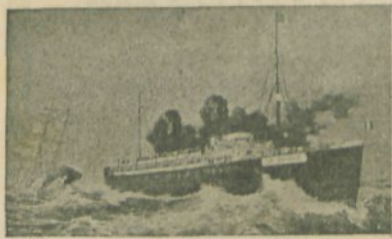
Prva ljubljanska
velika žgalnica kave,

Karel Planinšek, Ljubljana, Dunajska cesta.

Električni obrat, tedaj večkrat na dan sveže žgana kava; izvrstna kakovost, najboljši aroma, krepkega okusa. Najnižje cene za posamezne vrste in za najpriznanejše zmezi. (29-12-8)

Pošiljatve od 3 kg naprej poštne prosto.

IZ HAVRA V NEWYORK

samo 6 dni

vozijo brzoparniki „francoske prekomorske družbe.“

Edina najkrajša črta.

Veljavne vozne liste in brezplačna pojasnila daje samo

E. ŠMARDA

oblastveno potrjena potovalna pisarna

v Ljubljani, Dunajska cesta št. 18.

(26-24-15) nasprosti znane gostilne pri „Figovcu“.

Stavbeni prostor

na prodaj v Toplicah pri Rudolfovem,

ležeč med dvema cestama, pripraven za mesarsko ali drugo obrt. Več se izve pri posestniku v Toplicah št. 67. (191-2-2)

Dobro ohranjena (196-0-2)

hrastova hišna vrata

so ceno na prodaj. — Kje pove upravništvo „Dol. Novic“.

(180-0-3)

Na graščini Srebrniče

(na marofu) so na prodaj mlade teličke in lepe krave.

Na prodaj je hiša

št. 61. za šolami.

(182-0-3) Berta Vojska.

Hiša z lepim vrtom

na glavnem trgu v Novem mestu št. 88 je na prodaj pod prav ugodnimi plačilnimi pogoji.

Hiša je v najboljšem stanu ter ima v pritličju lepo prodajalno, z zraven spadajočimi 3 sobami, kuhinjo in z vsemi drugimi pritliklinami. V prvem nadstropju so 4 sobe in vse druge potrebščine z razgledom na trg in eno stanovanje z dvema sobama in kuhinjo z razgledom na vrt. Vrt je pripravljen tudi za stavbišče, ker leži na licu ulice. (148-0-7)

Natančneje pri gosp. S. pl. Sladoviču v Novem mestu.

Učeneo

(174-3-3)

kateri ima veselje do mizararske obrti, od 14 let star naprej se takoj sprejme pri Jernej Sitarju, mizarju na Drski pri Rudolfovem.

STANOVANJE

obstoječe iz treh sob, kuhinje, shrambe, kleti in drvarnice, se takoj odda v hiši gosp. Košaka v Rudolfovem na Ljubljanski cesti. (179-3-3)

Večja množina

(201)

belega in rudečega vina

lastnega pridelka je na prodaj.

Tudi **bik** čiste simodolske pasme
1 ¼ leta star se prodaja.

Nemška vas pri Krškem. ALEX WUTSCHER.

DIJAKI

se sprejmejo na hrano in stanovanje v Novem mestu za šolami št. 60. (200-2-1)

Gostilna Ferlič, Glavni trg.

Zobozdravnik

iz Ljubljane, Špitalske ulice št. 7.

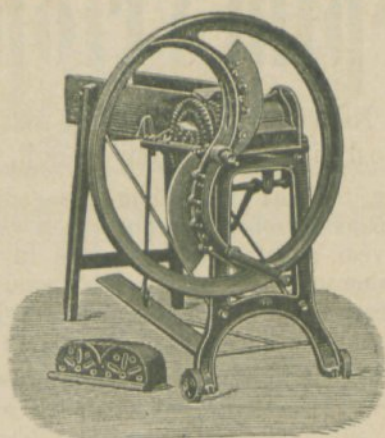
(52-0-11)

Amerikanske zobe.
Vsa zobotehnična dela.

Amerikanske zobe
se v konces. ateljeju

O. SEYDL izvršujejo.

Ordinira vsaki pondeljek od 10. -5. ure.

(152-24-6) **Tovarna strojev in železolivarna
K. & R. Ježek v Blanskem (Moravska)**

se priporoča za dobavo vseh kmetijskih strojev, kakor:

plugov, bran, sejalnih strojev, strojev za žetev in košnjo, vitlev, mlatilnic, žitnih čistilnic in od-
biralnikov (trijerjev), slamoreznic, reporeznic, koruznih robkarjev, drobilnih mlinov, parilnih kotlov,
grozdnih in sadnih mlinov in stiskalnic itd. Posebna izdelava sesalk, vodovodnih naprav, ben-
cinovih motorjev in lokomobil, vrtnih strojev in strojev za kroženje obročev. Popolne opreme
opekarn, šamotnih in tovarn za mavec. Zmerne cene, ugodni plačilni pogoji

— Premovana na vseh razstavah z najvišjimi priznanji. —

Ceniki (o kmetijskih strojih slovenski) zastoj in poštnine prosto. Dopisuje slovensko.

Zastopstvo za Kranjsko in zaloga strojev v Ljubljani: **J. Komatič**, Dunajska cesta števil. 31.

Hiša z vrtom

v Kandiji ob štirih glavnih cestah pri novem
mostu, kjer je že več let dobro idoča trgovina,
 se prodaja iz proste roke.

Hiša je pripravljena za vsako obrt. Več se izve istotam.
Naslov pove upravnistvo „Dol. Novic“. (192-3-2)

ŽENSKE LASE.

zmešane in rezane kupujem in plačam po najvišji ceni. Izdelujem
vsa vlasuljarska dela. V zalogi imam fina toaletna mila od 20 v naprej,
prave francoske parfume, četke za zobe, Odol, Kalodont itd. Odliko-
vana tekočina Bayrum proti izpadanju las in očiščuje prhut.

Spoštovanjem se priporočam **Ivan Svetec**,
(7-20-16) brivec in vlasuljar, Rudolfovo, Glavni trg. (Nasproti mestne hiše.)

Poštena gostilničarka Kranjica vzame majhno, dobro vpeljano

gostilno na račun ali v najem

Pisma 118 Schönstein pri Celju. (181-3-3)

Steckenpferd-lilijsko- mlečno milo

Bergmanna & Co. Draždani in Tečín n. L.

je in ostane glasom vsak dan došlih priznalnic najuspešnejše
vseh medicinalnih mil proti pégam kakor tudi v dosego in
ohranitev nežne, mehke kože in rožnate polti. — Dobiva se po
80 v komad v vseh lekarnah, drožerijah, parfumerijah, trgo-
vinah mila in brivnicah. (99-25-9)

Prodaja smrečinega lesa

v zelo znižanih cenah.

Prodaja se vsak drugi in četrti torek
v mesecu pri tovarni na Gorjancu.

Večja oddaja lesa se preskrbi pri oskrbi-
ništvu Ruperčvrh. (4-17-16)

Posebno znižane cene so za: hmelne late in špiravce.

Odpadki lesa na žagi v Kandiji, trdega meter K 3, meh-
kega po K 2, žaganje 100 kg po 40 vin. Dobiva se izključno
le po trgovini gosp. KASTELIC-a v Kandiji.

Dračje iz Ruperčvrha po K 5-20 meter, drva meter po K 6 80.

(122-12-8)

Tovarnar Franc Nechvíle

na Dunaju, V. 1., Margarethenstrasse Nr. 98

priporoča p. n. vinogradnikom, društvom in gostilničarjem svoje izdelke in sicer:
patentovano trtno škropilnico „Avstrija“, ročne in nahrbtnne žvep-
ljalnike „Vindobona“, škropilnice za drevje, sušilnice za sadje, kakor
tudi vse potrebno orodje za vino in pivotoč ter za kletarstvo, kakor:
grozdne in sadne mline in stiskalnice, pumpe in cevi za vino i. t. d.